

číslo ve spisu:

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

THÁKUROVA 3, 160 00 PRAHA 6

Katedra/Ústav: Ústav dějin křesťanského umění

Posudek oponenta/oponentky na diplomovou práci

jméno oponenta/tky

Doc. PhDr. Michaela Ottová, Ph.D.

Autor/autorka práce:

Bc. Tereza Šormová

Studijní program/obor:

Obecná teorie a dějiny umění a kultury, Dějiny kře

Název práce:

Typologie a ikonografie motivu Odpočívajícího Krista

Vedoucí práce:

Prof. PhDr. Ing. Jan Royt, Ph.D.

Rozsah práce:

67 stran textu, 174. 325 znaků

1. Kritické zhodnocení

Kritéria hodnocení	splňuje bez výhrad	splňuje s drobnými připomínkami	splňuje s výhradami	nesplňuje
A. Formální a jazyková kritéria				
Práce odpovídá rozsahovým podmínkám	☒	☐	☐	☐
Práce má odpovídající jazykovou úroveň (pravopis, stylistika)	☒	☐	☐	☐
Formální zpracování práce (celková struktura a její logičnost)	☒	☐	☐	☐
Dodržení stanovených zásad citačních pravidel; formální jednota poznámkového a kritického aparátu	☒	☐	☐	☐
Zpracování příloh	☒	☐	☐	☐
Celková typografická úprava	☒	☐	☐	☐
B. Obsahová kritéria				
Práce jasně formuluje své cíle a metodiku jejich				

dosazení	☐	☒	☐	☐
Práce stanovených cílů dosahuje	☐	☒	☐	☐
Práce kriticky pracuje s primárními prameny i sekundární literaturou	☒	☐	☐	☐
Autorovy/autorčiny soudy a hodnocení jsou argumentačně podloženy	☒	☐	☐	☐
Autor/ka umí pracovat s odbornou terminologií a využívá ji	☒	☐	☐	☐
V práci jsou jasně vyjádřeny dosažené cíle	☒	☐	☐	☐

C. Celkový přínos práce

Tuto část je vhodné rozvést v bodě 5.

	ano	Ne
Práce je kompilační prací	☐	☒
Práce se zabývá dosud nezpracovaným tématem	☒	☐
Práce přináší nové poznatky	☒	☐
Práce navrhuje nové metodické přístupy	☐	☒
Práce má metodologický/teologický přínos	☒	☐

Diplomová práce T. Šormové se věnuje jednomu typu devočního zobrazení - Odpočívajícímu Kristu a jeho výskytu na historickém území Čech v období středověku a rané renesance, jak je uvedeno v podtitulu.

Práce má logickou strukturu. Členění na pět základních kapitol, z nichž zejména prostřední dvě - ty sledující otázky kolem typologie a ikonografie (II) a hledání původu obrazového typu (III) - jsou teoretickou základnou, jež vyrůstá z kvalitně odvedené heuristické práce (V). Právě na samotném katalogu, který inventuje všechna dosud známá díla tohoto námětu na našem území, se zakládá sympaticky analytický přístup diplomantky k uvedené problematice. Katalog je též výborným východiskem pro postulování dalších obecnějších otázek. Zdatně si autorka počíná při anotování dosavadní literatury, která zatím nedosáhla kýženého vymezení pojmů. T. Šormová nabízí inovativní terminologické vymezení typu a jeho variant či modifikací (Odpočívající Kristus na skále, Posmíváný Kristus na pařezu, Posmíváný Kristus v korunovačním plášti). Zde je nutné autorku pochválit, neboť nové termíny zdatně vysvětluje a rovnou je aplikuje na všechny dochovaný materiál, čímž vlastně závěry svého zkoumání ověřuje. Při hledání původu prototypu vedla její práce dvěma cestami. Jednak snahou identifikovat literární pramen, ze kterého by v 2. polovině 15. století mohlo toto devoční zobrazení vycházet, a na druhé straně revizí a doplněním možných vizuálních zdrojů či analogií, včetně různých variant oblíbených typů. S jejími opatrnými závěry je možné souhlasit, i když se při hledání literárních vzorů spokojila s konstatováním oblíbenosti v prostředí františkánského řádu, díky blízkosti k jeho spiritualitě. Tento směr uvažování nabízí mnohé další dosud nezodpovězené otázky, na které by autorka mohla nalézt odpovědi. Např. vyskytuje-li se toto téma u františkánů i v jiném médiu - např. v liturgických rukopisech, kázáních a pod. Unikátní četnost výskytu tohoto tématu v Chebu (5 ks), navíc z jedné sochařské dílny, by se mohla podnětem k hledání důvodů, proč byla v chebském prostředí oblíbená tématu na počátku 16. století tak vysoká (dominikáni, františkáni, klarisky, křížovníci). Hledání obrazového prototypu je samozřejmě omezeno počtem dochovaných děl. Nicméně datačně ověřený příklad z Brunšvíku, navíc s možností, že sloužil jako relikviář, otevírá další perspektivy studia směrem k hledání konkrétních funkcí tohoto námětu. Zajímavá příležitost k interpretaci se nabízí i u dřevorezu (obr. č. 6), doprovázeného nápisem *Ecce Homo*. Stejně druhy nápisů doprovázejí i Bolestného Krista, často i s ránami (obr. č. 11). Chápu autorčinu opatrnost při závěrech, ale věřím, že v budoucnu najde odhodlání vstoupit na další interpretační roviny a posune tak bádání o tomto tématu ještě dále, zejména když má možnost pracovat s původním středověkým pojmenováním. V tomto badatelském nasměrování by jí též mohla pomoci lepší znalost problematiky teorie devočního obrazu, jehož vymezení věnovala autorka pouhé dvě a půl stránky (18-20). Bohatá literatura ke dnes tak velmi problematizovanému a významově posunutému termínu zatím autorce unikla, a to bohužel i v případě česky psané literatury. Zdá se, že dotyčné práce zná, ale asi jim nevěnovala patřičnou pozornost (Royt: *Devoční zobrazení ve středověku a zbožnost, Mudra: Výtvarná díla v liturgii velkých svátků, k negaci a posunu ohledně termínu Andachtsbild a problematiky devoční praxe*: T. Noll, *Zu Begriff, Gestalt und Funktion des Andachtsbildes*, Bartlová: Milena Bartlová - Michal Šroněk (eds.), *Public Communication in European Reformation*, Praha 2007. či naposledy M. Bartlová: *Skutečná přítomnost. Středověký obraz mezi ikonou a virtuální realitou*. Zjednodušení tématu se ukazuje i v poctivém přiznání, jak termín devočního obrazu, ztotožněného s termínem *Andachtsbild*, autorka chápe a používá (s. 20) Tato část práce je jedinou, ale vážnou výtkou, vůči této jinak výborné práci. Závěrem je možné shrnout, že Tereza Šormová velmi zdatně uchopila badatelsky nelehké téma. Práce jako taková splňuje a mnohde překračuje své zadání a požadavky kladené na tento typ práce. Nepochybují, že diplomantka disponuje vlohami a možnostmi tuto práci posunout z teoretického hlediska ještě do více interpretativní roviny. Těším se na její pokračování a doufám, že autorka v ní pokračovat bude.

3. Otázky a náměty práce k diskuzi při obhajobě

Další doporučení a otázky k práci:

- s. 9: Musí být literární pramen nutným předpoklad pro formování devočního tématu? Příklad piety naznačuje, že to tak být nemuselo.
- s. 25: Proč nerozvinout uvažování o středověkém pojmenování tohoto tématu (Ecce Homo, Milosrdenství Kristovo) k interpretaci duchovních obsahů Odpočívajícího Krista?
- s. 36: V případě datování Odpočívajícího Krista z Frankurtu n. Mohanem bych ocenila detailní formální analýzu, ze které by vyplývalo, proč tuto dataci přijímáte. U devočních děl často "forma sleduje obsah" a zde by tomu bylo naprosto naopak. Já bych byla vůči tomuto datování trochu skeptická.
- V psychologizujícím rozboru tématu lze uvažovat o melancholii ve středověku jako o nemoci (gesto ruky - Dürer autoportrét, viz Panofského studii).
- Ad možné používání tématu pro vyjádření vizuální epitafní memorie: Máte nějaký srovnávací materiál, že byl tento motiv použit na epitafu? V případě Krista z Ostroha si myslím, že jde spíše o zobrazení donátorky, příslušnice růžencového bratrstva. Navíc jak by takový sochařský epitaf vypadal?

Doporučení práce k obhajobě	doporučuji
------------------------------------	-------------------

Návrh doporučení k obhajobě: doporučuji, nedoporučuji

Datum: 23.8.2013

Podpis:

